

Bevezető analízis 2 előadás

Osztatlan matematikatanár szak 2. félév, 2019. tavasz

12. előadás (május 6.)

Az óra elején a Cauchy-kritériumot tárgyaltuk, ami a konvergencia egy ekvivalens megfogalmazását adja: az (a_n) sorozat pontosan akkor konvergens, ha minden $\varepsilon > 0$ számhoz található N küszöb, hogy minden $n, m > N$ esetén $|a_n - a_m| < \varepsilon$. Ez utóbbi tulajdonsággal rendelkező sorozatokat szokás Cauchy-sorozatnak hívni (tehát a tétel szerint egy sorozat akkor és csak akkor konvergens, ha Cauchy-sorozat). A konvergenciából a Cauchy-tulajdonság egyszerűen következik a háromszög-egyenlőtlenség felhasználásával („ha a_n és a_m mindketten közel vannak a határértékhez, akkor egymáshoz is közel vannak”). A másik irány gondolata a következő (ezt csak vázoltam): ha (a_n) Cauchy, akkor korlátos, így a Bolzano–Weierstrass-tétel szerint van konvergens részsorozata, de ekkor (a_n) is szükségképpen konvergens.

Ezzel a sorozatok témakörét lezártuk, és röviden előrevetítettem a folytatást (függvények jönnek egészen az integrálszámítás témakör végéig).

Ezután belekezdünk a függvények témakörbe. A függvény, leképezés, hozzárendelés szavak szinonímák. Egy $f: A \rightarrow B$ függvény kapcsán megbeszéltük az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmakat és jelöléseiket. Ezt követően az injektív, szürjektív és bijektív tulajdonságokat definiáltuk és néztünk példát is (az $f: A \rightarrow B, f(x) = x^2$ függvény különböző A, B valós számhalmazokkal). Injektív (vagy bijektív) függvény esetén értelmeztük az inverz fogalmát, amely $f^{-1}: R(f) \rightarrow D(f)$, és $f^{-1}(b) = a$, ha $f(a) = b$.

Megbeszéltük, hogy $D(f) = \mathbb{N}^+$ esetén végtelen sorozatról beszélhetünk, $D(f) = \{1, 2, \dots, n\}$ esetén pedig n tagú sorozatról. Speciálisan a kéttagú sorozatot szokás rendezett párnak hívni. Az A, B halmazokból képzett rendezett párok halmaza az $A \times B$ Descartes-szorzat. Egy függvény grafikonja $\text{graph } f = \{(a, f(a)) : a \in A\}$, amely részhalmaza $A \times B$ -nek. Speciálisan $\mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ típusú függvény esetén a grafikon a sík részhalmaza.

Rátértünk a valós függvényekre: $D(f) \subset \mathbb{R}$ és $R(f) \subset \mathbb{R}$. Értelmeztük a függvények közötti műveleteket: összeg, különbség, szorzat, hányados és kompozíció. Definiáltuk az értelmezési tartományokat (például $D(f/g) = \{x \in D(f) \cap D(g) : g(x) \neq 0\}$) és a hozzárendelési szabályt (például $(f/g)(x) := f(x)/g(x)$). Felhívtam a figyelmet, hogy a kompozíció művelete általában nem felcserélhető (házinak adtam példa kitalálását).

Az óra utolsó részében valós függvények különböző tulajdonságait ismételtük át. Az alábbi definíciók szerepeltek: páros, páratlan, periodikus függvény (itt példaképpen beláttuk, hogy a Dirichlet-függvénynek minden nemnulla racionális szám periódusa). Ezután következett az adott halmazon (szigorú) monoton növekedés (példaként az x^2 függvényt mutattam a $(0, \infty)$ -en) és a csökkenés definíciója (ezt házinak adtam), valamint az alulról és felülről korlátosság (példaként a törtrész-függvényt mutattam).

Zárásként belekezdünk a konvexitás fogalmába. Megbeszéltük az f függvény $(a, f(a))$ és $(b, f(b))$ pontjain átmentő húr egyenesének egyenletét. Következő órán a konvexitással foglalkozunk részletesen.